

Ενοτάσεις

ΤΟΥ **Ηλία Κανέλλη**

ekanelis@alteregomedia.org

Χωμενίδη εγκώμιον

Δεν είναι φολκλορικός, δεν είναι διδακτικός, δεν είναι μεταφυσικός, δεν είναι λογοτεχνικό ιερατείο, δεν επιδιώκει να καθοδηγήσει κανέναν, δεν παριστάνει τον πνευματικό ταγό. Από τα πρώτα του βιβλία κι από τις πρώτες του εμφανίσεις στη δημόσια σφαίρα αυτή είναι η εντύπωση που είχα και συνεχίζω να έχω για τον Χρήστο Χωμενίδη – ο οποίος χθες τιμήθηκε με το ευρωπαϊκό βραβείο μυθιστορήματος για τη «Νίκη», το μυθιστόρημα που εκμεταλλεύεται τις οικογενειακές διαδρομές στα μονοπάτια της νεότερης ελληνικής ιστορίας προκειμένου να μιλήσει για την πιο δύσκολη καμπή στην ελληνική ιστορία και στην ελληνική Αριστερά, αλλά και για

την ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα.

Ο Χωμενίδης έχει τη συγκρότηση της μεταπολίτευσης. Εργάζεται πολύ, έχει απόψεις τις οποίες διατυπώνει δημόσια χωρίς να σκέπτεται αν θα είναι αρεστές και σε ποιους, γράφει για τα πολιτικά αλλά όχι μόνο, διαβάζει (όχι μόνο λογοτεχνία) και παρεμβαίνει για τον δημοκρατικό εκσυγχρονισμό της χώρας, τον εκδυτικισμό της: είναι αυτονόητες αξίες, δηλαδή, γι' αυτόν ο ορθός λόγος, οι ελευθερίες, η πολιτική σταθερότητα, η διεκδίκηση της προόδου, η χειραφέτηση, η πίστη στις δυνατότητες της επιστήμης... Και πιστεύει πολύ (αν και δεν θα το έλεγε ποτέ έτσι) στην πνευματικότητα του δυτικού πολιτισμού, στα έπη,

στα αριστουργήματα της κλασικής αρχαιότητας, στον πολιτισμό του βιβλίου, στον Σαίξπηρ, στη λογοτεχνία του δυτικού Κανόνα και, ασφαλώς, στη γλώσσα με την οποία εργάζεται και στους μάστορες που τη διαμόρφωσαν – από τον Σολωμό ως τον Ταχτσά. Σχεδόν ακαδημαϊκά γούστα.

Λατρεύω τον Χωμενίδη επειδή διηγείται με απλότητα αλλά και εις βάθος. Η «Νίκη» ήταν μια κορυφαία στιγμή του. Αναμετρήθηκε όχι με τους εύκολους μύθους αλλά με την ιστορία της Αριστεράς. Ο ίδιος αποκαλεί το βιβλίο του «κιβωτό από μνήμες», προσωπικές και οικογενειακές. Αλλά είναι και μια γενναία κατάθεση ενός πολίτη, που ψάχνει να κατανοήσει την Αριστερά, μέσω της οποίας ο ίδιος έμαθε τον κόσμο. Κι είναι αμείλικτη αυτή η κατάθεση, επειδή δεν δικαιώνει αυτό που εμφανιζόταν ως «ηθικό πλεονέκτημα». Σε μια πρόσφατη συνέντευξη που μου είχε δώσει («The Books' Journal», τχ. 111), μιλώντας για τη «Νίκη», τόνιζε:

«[Η πρόσφατη ιστορία μας] διαστρεβλώθηκε, κακοποιήθηκε βανάουσα και ποινρά από το 2010 μέχρι τουλάχιστον το 2015. Τότε οι εμφανιζόμενοι σαν κληρονόμοι της επικής Αριστεράς ξέθαψαν τα κόκαλα των πρώων και τα έκαναν ρόπαλα ή δεκανίκια τους. Δεν ορρώδισαν προ ουδενός. Πό- νταραν ταυτόχρονα στη μνήμη και του Ζαχαριάδη και του Πλουμπίδη και του Γρηγόρη Λαμπράκη, για να αναφέρω τρία εμβληματικά πρόσωπα που τα χώριζε άβυσσος αντιλήψεων και ήθους. Χάλ- κευσαν την Ιστορία σε σημείο να παρουσιάζουν τον Εμφύλιο σαν έπος και όχι ως τραγωδία. Έκανα με τη «Νίκη» μια μικρή, προσωπική προσπάθεια να ξεπλύνω την αλήθεια από το ψέμα...».

Ακριβώς αυτό, τον αέρα που, μέσω του μεγάλου μυθιστορήματος, και ο Χωμενίδης (όπως ο Στρατής Τσίρκας) προσεγγίζει την ιστορική αλήθεια μέσω και του διπλού ρόλου της Αριστεράς, ως χειραφετικής δύναμης αλλά και ως ολοκληρωτικού μηχανισμού χειραγώγησης, εντόπισαν οι κριτές του στη «Νίκη». Το ελληνικό δράμα εξετάζεται ως ευρωπαϊκή πλοκή, τα μηνύματα που εκπέμπει είναι οικουμενικά – κι ο συγγραφέας είναι, όπως τον προσδιορίζει (στην ίδια συνέντευξη) ο Χωμενίδης, «ο ζωντανός με-τρονόμος της ανθρώπινης κατάστασης».

4 Ιουλίου 2015, μια μέρα πριν από το δημοψήφισμα που λίγο έλειψε να οδηγήσει τη χώρα εκτός Ευρώπης.

Ο Χρήστος Χωμενίδης στο περίπτερο των οπαδών του «Ναι» στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων. Με την πλάτη γυρισμένη ο τότε δήμαρχος Αθηναίων, Γιώργος Καμίνης